

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Kath. tanító-egyleteink.

Ha a művelt népek és nemzetek jelen társadalmi életén csak futólag is széttekintünk, úgy találjuk, hogy korunkban az egyleti élet, — társulási közszellem virágzásának legfőbb pontját érte el.

A tudomány és művészet, vallás, oktatás és nevelés, ipar, kereskedelem, sport, multság és szórakozás s a megoldásra váró társadalmi kérdéseknek egész raja mind jól rendezett, bölcs szabályokkal fegyverezett egyletekben, társulatokban sorakozva találják tettekre kész, munkára buzgó ügybajnokaikat.

Nincs eszme, melynek megtestesítésére, vállalat melynek kivételére, kérdés, melynek megoldására társulatokba ne csoportosulnának a hason gondolkozású, ugyanegy célra törekvő lelkes ügybarátok. —

Valóban elmondhatjuk, hogy nem létezett még kor, mely nagyobb buzgólkodással és több sikerrel törekedett volna magáévá tenni s az állam és a társadalom minden viszonyaiban megtestesíteni a legaltkormányosabb fejedelmeknek, apostoli királyurunknak mély belátással és öntudatos szándékkal választott a maga jelmondatát: *Viribus unitis!*

Ne esodáljuk tehát, ha a tan- és nevelésügy férfiai is megértve a kor ez intő szövegét, — ők is egyletekbe, társulatokba sorakozni sietnek az általuk képviselt sz. ügy érdekében.

Maga törvényhízáunk magas testülete adta meg az első impulsust erre, midőn az 1867. 38. tc. 147. §-ában kimondotta, hogy a községi nép és polg. iskolai tanítók kötelesek minden tankerületben tanítói testületté alakulni.“

Alig nyert szentesítést az idézett törvénycikk, országszerte azonnal megindultak a szervezkedések a törvény érvényre emelésé céljából. Legejőször is az állami tanítók léptek tankerületenként ilyen

egyesületekbe és kezdették meg egyleti tevékenységüket, koronkinti gyűlésezések s az azokban megtartatni szokott próba és minta előadások, szakmájukba vágó értekezések telolvasása és megbirálása által.

De fájdalom! közülünk senki előtt sem lehet ismeretlen, sőt mindnyájan szomorú tapasztalatával bírunak annak, hogy ezen ugynevezett *felekezeten kívüli* tanító-egyletek már kezdettől fogva ellenséges, vagy legalább közömbös állást foglaltak el a tényleges vallás-erkölcsi alapon való népnevelés eszméjével.

Ily körülmények között kétszeres sürgősséggel merült föl égető szüksége annak, hogy a felekezet nélküli tanító testületek és egyletekkel szemben, a népet a tényleges kereszténység alapján nevelni akaró egyházi és világi tanférfiak is sorakozzanak.

S e tekintetben az illetékes rendelkezés a magas egyházi hatóság részéről sem váratott magára sokáig.

Az egyházkerületi tanfelügyelők (esperesek) számára a nm. püspöki kar által kihocsátott utasítás a 10. §-ban, az egyházmegyei tanfelügyelői hivatal szervezetéről szóló rendelkezés 4. §. 6. pontja gondoskodik az ellenszerről, előírván azt, hogy az egyházkerületi tanítók az esperesek illetőleg az egyházmegyei tanfelügyelő elnökeite alatt évenként tanácskozáásra összegyűljenek. Ugyancsak a nm. püspöki kar által kibocsátott „Utasítás“ az egyházmegyei tanfelügyelők számára, 9 - 10. §§-ban körülményes utasítást tartalmaz az egyházkerületi tanítótanácskozmányok és illetőleg a már létező kath. tanító-egyletek mikénti vezetésére vonatkozólag.

Hála Isten! a legfőbb egyházi hatóság magas utasítása és rendelkezése nem hangzott el eredménytelenül. Üdvös mozgalom indult meg nyomban

minden irányban. B. Kubinszky Mihály fősz. püspök, a kath. népnevelés és oktatás ezen fölket bajnoka személyesen járta be az országot, buzdítva, bölcs tanácsokat osztogatva mindenütt s ezáltal hatalmas lendületet, helyes irányt adva a mindinkább növekvő, mind szélesebb gyűrűket vető mozgalomnak. Egymásután jöttek létre Magyarországon úgy mint az erdélyi részekben esperesi kerületenként a kath. tanítóegyletek úgy, hogy ma, egy rövid évtized leforgása alatt, főleg az erdélyi püspökmegyében alig találunk esperesi kerületet, melyben a k. tanítóknak fensőbb jóváhagyással ellátott alapszabályok szerint szervezett egylete ne virágozzenek.

Es mi nagy súlyt fektetünk kath. tanférúink ezen egyesületi sorakozására. Mert azonkívül, hogy ezáltal a legfelsőbb rendelkezésnek s a kor követelményeinek tesznek eleget, addig hatalmasan elensúlyozzák a jól szervezett kath. tanító-egyletek a felekezetenküli tanító testületeknek a vallásrökölcsi neveléssel szemben nyíltan vagy titokban elfoglalt — mondjuk ki határozottan — ellenséges álláspontját. Továbbá igen alkalmasak az egyesületekbe tömörült tanítók beható tanácskozmányai és egyleti működése arra, hogy minden egyes tanító hivatásának magaslatára emelkedjék, nagy kihatásu missziója minél sikereseb betöltésére a kellő ismeretek és tapasztalatok birtokába jusson s önművelése céljából buzgó tevékenységre, kitartó munkásságra ösztönöztessek.

Miértis kezdettől fogva nemcsak kiváló figyelemmel kísértük kath. tanítóegyleteink működését, de készséggel nyitottunk tért az egyleti gyűlések lefolyásáról szóló kimerítő tudósításoknak úgy, mint a gyűléseken felolvasott jelesebb szakértekezéseknek. Jól tudván, hogy ezáltal is a korszerű nemos ügynek teszünk nem kicsinyelhető szolgálattot.

Kath. tanítóegyleteink működése iránti ezen kiváló figyelemünknek kívánunk ezuttal is kifejezést adni, midőn a kézdi-orbai esperesi kerületi rom. k. tanító-testületnek f. évi febr. 13-án tartott téli közgyűlésén felolvasott szép értekezést a gyűlésnek határozattá emelt azon óhajtására, hogy az a „Köz-művelődésben“ közzététessek, ime ezennel egész terjedelemben nyilvánosságra hozzuk.

Hogyan ébreszthet a tanító tanítványaiiban figyelmet előadása iránt ?

(Felolvasott Százpatakon 1884. febr. 13-án a Kézdi-orbai esperesi kerület rom. kath. tanítói testület közgyűlésén.)

Mélyen tisztelt tanítói közgyűlés !

Ha oktatásunkkal ezélt akarunk érní, arra kell törekednünk, hogy azt a gyermek mindig éber figyelemmel kísérje. Mihelyt a gyermek figyelmé az oktatásól más tárgyra szóródik, a tanítónak leglelkesebb főrekvés is gyümölcsetlen marad. — Azon legyünk tehát, hogy

tanítványainkat oktatás közben a szórakozástól megóvjuk és figyelmüket előadásunkhoz leköszük. — E célra nézve pedig a következő eszközöket kell felhasználnunk :

I. Távoztassuk el mindazt, mi a szórakozásra alkalmul szolgálhatna. Így pl. egy póknak a falon mászása, vagy a levegőben lengése is képes a gyermeket szórakozottá tenni. Sőt még a tanító külsje, a szokottól feltünőbb ruházata, testtartása, mozdulata, és szokásai is ártalmára lehetnek a figyelemnek. Azért minden olyast el kell távolítani, mi a gyermek figyelmét az előadástól elvonhatja.

II. Oda kell minden tanítónak oktatás közben törekednie, hogy a gyermekek testileg nyugton legyenek, mert testi nyugalom nélkül ritkán, vagy soha sincs lelki nyugalom, anélkül pedig nincs kellő figyelem. A külső nyugalom, mintegy tükre a belsőnek, s viszont. A mely gyermek cseveg, kezével ide-oda mutat és helyén nyugtalonkodik, az ilyen gyermek belsőképen is nyugtalan, észszóval: figyelmetlen. — Azért, mielőtt a tanító előadásához kezd, eszközölje, hogy a gyermekek csillapodjanak le, azután szeméi folyton tanítványain nyugodva kezdje meg és folytassa előadását ; mihelyt pedig előadás közben nyugtalanságot vesz észre, egy kissé állapodjék meg, vagy — ha ez nem elég használja a figyelem újbóli helyreállítására a megszoktatott figyelemzetési eljárásokat, a minők pl. az asztalra koppantás, a kézesattantás stb. — Nem szükség azonban hosszú intést tartani, vagy a nyugtalankodók ellen nyomozó bírói sarkat állítani ; mert ezzel a tanító csak a drága időt vesztegetné el. — Sokkal hasznosabb a rövid, komoly szó, — s ha a szükség úgy kívánja, — a minden egyes nyugtalankodó gyermek természetének megfelelő okos fenytési mód alkalmazása. A nyugtalan természetűeket legjobb egymástól elkülönítve csendesebb véralkatuak közé és oly helyre ültetni, hol a tanítóhoz minél közelebb esvén, mindig szem előtt lesznek. Továbbá a tanító oly helyet válasszon magának az iskolában a honnan az összes gyermekeket láthatja s viszont ők is láthatják a tanítót. A tanító a figyelmetleneket az előadás folyama alatt a figyelmetlenség megakadályozása tekintetéből a szükség szerint felszólítja, — de mindig saját és valódi nevéken, — hogy az utóljára mondottakat ismételjék. Így aztán azon tudatra fognak jutni, hogy a tanító azonnal észreveszi, ha nem figyelmeznak az előadottakra.

III. Kerüljük oktatás közben az egyhangu beszédet, mely képes a gyermeket inkább elaltatni, mint figyelmét lekötni és ébrentartani. Ezt elárulja a gyermek már bágyadt nézésével is. Ilyenkor aztán, ha a tanító vagy megáll, vagy erősebben, s kellően hangsúlyozva folytatja előadását, a gyermek ismét mintegy magához tér és figyelemmel kíséri az előadót. Azonban kerüljük a szerföltött halk és szakadozott beszédet, mely alkalmul szolgál arra, hogy a gyermek figyelmét beszédünktől elvonja és más tárgyra fordítsa ; ellenben nagyon sebesen se beszéljünk, mert a gyermek nem lesz képes bennünket figyelemmel kísérni, elfárad és szórakozottá lesz. A figyelem ébresztésének és lekötésének sokkal hathatósab

eszköze az, ha a tanító előadandó tantárgya iránt a gyermekekben már előre érdeklődést és szeretetet tud gerjeszteni és azt fenn is tudja tartani. — Enélkül minden más eszköz haszontalan; ez pedig a többit is nélkülözhetővé teszi. — Hisz a gyermek csak azért nem figyelmes, mert szívét és elmejét más dolgok nagyobb erővel vonták magukhoz, mint a tanító előadása. Ha tehát sikerül a tanítónak tantárgyát tanítványaival megszerettetni, a figyelmetlenség önmagától megszűnik; mert tapasztalásból tudjuk, hogy ki mit szeret, arra élénk figyelmet szokott fordítani.

De az a kérdés, hogyan szeretetheti meg a tanító tantárgyát tanítványaival? Itt is áll az, hogy könnyebb okoskodni, mint célhoz jutni. — Mégis lássuk, mily eszközöket lehet erre nézve sikeresen használni? Mindenek előtt előadásunk legyen értelmes, és könnyen feltehető. — Ne használjunk elvont fogalmakat, kifejezéseket és hosszú mondatokat, hanem egyszerű, világos, s könnyen megérthető nyelven beszéljünk a gyermekekhez. — A nehézkes előadást és irályu könyvet még a tanult ember is unja, annál inkább a gyermek. Hogy a gyermek figyelme előadásunk iránt lekötve legyen, a nehézesség minden esetre kerülendő. Továbbá a tanítónak a tantárgya iránti érdeklődés, szeretet, s kapcsolatosan a kellő figyelem felbresztésére és fenntartására nézve még a következőket kell szem előtt tartania. Mint röviden érintém is, legyen a tanító beszéde: lassu, de határozott; legyen tiszta és nyomatékos; legyen világos és érthető, s végre legyen nyelvtanilag szabatos és művelt, óvatosan kerülve minden helytelen és póriás kifejezést.

Ha a tanítás előadó, akkor a tanító mindenek fölött gondoskodjék arról, hogy az előadás és ismétlés egymást váltsák fel. Ha a tanítás beszélgető (kérdésgető socraticus s.b.) akkor a tanító a következő rendre vigyázzon:

1. A tanító a feltett kérdést az illető osztály összes tanulóhoz, ne pedig egyesekhez intézze.

2. Azok, kik a kérdésre felelni tudnak, vagy akarnak, ezt azáltal adják tudtul, hogy jobb kezök mutató ujját szerényen felemelik. Más jeladásokat, pl. a helyről való felállást, a test előrehajtását, az ily felkiáltásokat: „én!” „én!” s.b. megengedni nem szabad.

3. Ha a kérdés föl van téve, akkor a tanító először is áttekinti a tanulókat, s csak ha szemlét tartott fölöttük, hívja fel az egyiket, vagy másikat, hogy feleljen a kérdésre. A kérdés inkább a figyelmetlenebbekhez intézendő.

4. Ha a tanító a gyermekek fölött áttekintett és egyet vezeték és keresztnevével szólított, akkor a szólított gyermek azonnal álljon föl, nézzen egyenesen a tanító szeme közé, s a feltett kérdésre élénken, hangosan és határozottan feleljen.

5. A tanítónak a gyermekek feleleteinél a sugást soha, semmi szín alatt nem szabad megtűrni. Továbbá iparkodjék a tanító az előadandó tárgyat, annak rendje, módja szerint szemléltetővé tenni. Az elemi oktatás általában szemléltető legyen. A kultúrgyak közvetlen szemléltetése többnyire nem jár nehézséggel. — Ha a

tárgyat természetben nem szemléltethetjük, emlékeztessük a gyermeket oly tárgyra, mely ahoz hasonlít. Ha pedig elvont jelentésű tárgyakat akarunk szemléltetőkké tenni, a szemléltetést célszerűen választott példák, történetek elbeszélésével vagy a gyermekek életében előforduló alkalmas esetek földézésével stb. tegyük. Ez által a gyermekben nagyobb érdeklődés és szeretet támad a tárgy iránt, örömebb csüng azon, s ha különben szórakozásba merülni, vagy lankadni kezdett volna is, újra felébred a tárgy iránti figyelme.

Minél jobban elkészül a tanító előadni és minél érdekesebbé és kedveltebbé tudja tenni tárgyát és előadását, annál is kevesebb oka leendő gyermekei figyelmetlenségén fölajdulni. A mit szeretünk, azon egész lélekkel csüngünk. A mi pedig nem érdekel, arra nem igen terjed ki figyelmünk. — Azon legyünk tehát, hogy előadásunk, mind alakra, mind egymásutánra nézve, legyen a gyermekek felfogásához alkalmazva, s hogy a mai előadásunkkal törjünk utat a holnapinak, de azt mindig tegyük az előbbieknél rövid átismétlésével és soha anélkül.

A tárgy iránti érdeklődést, szeretetet s így a figyelmet fenntartását a gyermekekben a tantárgyak egymás utánjának megválasztásával, azok szellemi erőinek megterhelhetése nélkül, úgy eszközölhetjük, ha a szellem fárasztó foglalkozások után olyat veszünk elé, mely inkább a testi erőket veszi igénybe és viszont. — A reggeli első órákban a legnehezebb tantárgyak adandók elő, mert akkor a gyermekek szellemi erői is a legnagyobb rugékonysággal bírnak.

A kisebb tanulókat a hosszabb ülés is elfárasztja; ezért időközben engedjünk nekik bizonyos időt a testi mozgásra. Mivel a feszült figyelemmel kísért tanítás hamar kifárasztja a gyermekek szellemét, nem szabad ugyanazon tárggyal sokáig foglalkozni, hanem az egyes tanórák között felüldülés kis szüneteket is kell adni, hogy ezek alatt a gyermekek, mintegy új szellemi erőt nyerjenek. Az első tanítási óra után rendszeren 5 percnyi, a 2-ik után pedig (ha 2—3 órát tart egy huzamban) 10—15 peroznyi szünetet kell adni.

Ha az idő megengedi, e szünet alatt a gyermekek a tanító felügyelete alatt rendben kimennek az iskolaudvarra, ott körül járnak vagy alkalmas testgyakorlási mozgásokat tesznek, ha pedig az idő ezt nem engedi meg, akkor az iskolateremben végeznek néhány testgyakorlási mozgást.

A figyelem ébresztő módok közül a dicséretet és roszalást sem tartom kizárandónak. De vigyázzunk arra, hogy valamint az egyikben, úgy a másikban is kellő mértéket tartsunk, és alkalmazásukban legyünk mindig igazságosak. Ezzel azt nyerjük, hogy a gyermekekben a szorgalom és nemes verseny fölébred, mi az előadás iránti figyelemnek egyik hathatós tápláléka. Csak hogy itt óvatosak legyünk, nehogy ezen eszköz a szerénység, alázatosság és testvéri szeretetnek sirját ássa meg a gyermeki szívben. Mert velünk született rossz tulajdonság: az önzés, irigység és káröröm, melyekre a hajlandóság a

gyermekben sem hiányzik; s minden tanítónak kötelessége ezeket kiirtani a gyermeki szívből, nem pedig ápolni azokat.

Végre a tanító, valamint minden dolgaiban, úgy itt is arra törekedjék, hogy a gyermekek ne csak azért engedelmeskedjenek neki, mert szülei, előljáróik és az iskola törvényei parancsolják, hanem szeretetből, vagyis a valódi ragaszkodó szeretet önkényes következménye legyen a tanító iránti föltétlen engedelmesség. Mert ha a tanítványok szeretik a tanítót, neki engedelmeskednek s ha neki engedelmeskednek, akkor előadására figyelmeztetnek is foglalkozni. Szóval: figyelmes és tapintatos tanítónak mindig csak figyelmes tanítványai lehetnek. Ennek az az értelme, hogy a tanító ne napszámos módjára csakis mint bérenc, kényszerből teljesítse fontos kötelességét, hanem valamint tanítványait, úgy tántorgását is szeresse. Ekkor tanítványai is rövid időn megfogják ismerni irántuki atyai gondoskodását és szeretetét.

Tegyünk a mit akarunk, hasonltsunk bár a leggyűlöttebb színészhez, tanítványaink mégis belátnak a színpad mögé, bepillantanak szíveinkbe, s hamar észreveszik, szeretjük-e hivatalunkat? szeretjük-e őket? Ha arról győződnek meg, hogy nálunk érték doboz, s attyálag szeretjük őket, akkor habár szigorúak vagyunk is hozzájuk, azt nem veszik rossz néven, hanem elfeledik. Így nem fogunk efféle unszólásokra szorulni: tegyétek meg nekem azt az örömet, s figyelmezzetek.

Ha szeretjük tanítványainkat, nekik legnagyobb öröm az leendő, ha szavunkat hallják s velünk együtt az iskolában lehetnek. — A tanító sohasem tesz szert tanítványai szeretetére, ha szüntelen csak azt forgatja elméjében, hogy évről-évre, naponkint ugyanazon unalmas, sokszor elmondott dolgokat kell — néha tán pajkos, szórakozott gyermekek előtt elmondani és pedig csekély fizetésért, míg ellenben hamar megfojja a gyermekeket és tantárgyaikat szeretni, ha magasatos hivatását megfontolja, s komolyan szívére veszi magasatos kötelességeinek pontos és lelkiismeretes betöltését. — Hisz a lelkiismeretes tanító földi élete nem más, mint folytonos nevelési pályán, mint előkészület az örök életre: a legfőbb nevelőintézet pedig az egyház és ennek előcsarnoka az iskola. Ezért mondja egyik legnevezetesebb nevelési tudományal foglalkozó neves író: nagyon szükséges főleg napjainkban az iskolai figyelem. Ha a gyermek az iskolában nem tanulja a jót, ugyan hol tanulja azt? Ha az iskolában rosszat cselekszik, hol nem fogja azt üzni? Polgári körünkben nagyon alászállott a jó, a szigorú erkölcs tisztelete, — a házi nevelés évről évre puhább lesz, minden az illem, az udvariasság külmáza alá buvik.

Valamint az ifjúi nemzedék gondatlan kezek között mind testileg, mind lelkileg megromolhatik az iskolában és elkamaszulhat az egész életre nézve: úgy gondos ápoló kezek között ugyanott, mint örökkön viruló fa nőhet fel a szülők öröme, az állam és társadalom hasznára, a világ és tudomány becsületére; s alapját veheti meg a tisztességes munkásságnak, a rendnek, a józanságnak, a jó izlésnek, az ügyességnek, a vallás erkölcsös életnek, röviden: az erénynek és boldogságnak. Szóval: az ifju

nemzedék jó vagy balsorsa a szülők és tanítók kezében van letéve. S kérdelem, van-e a földön finaságosabb, foglalkozás mint a földi élethez irányt adai és ezután az örök boldogságra vezető utat megmutatva arra magyarái a lelkeket? Valóban pedig Isten felszentelt szolgálói után erre senkinek sincs több és szebb alkalma, mint éppen nekünk népiskolai tanítóknak, kiknek elfogulatlan és romlatlan, a jóra, egy mint a rosszra hajlékony szíveket adnak át a szülők iskolába vezetett gyermekeikben, a kikkel ezután tanítói és nevelői, — mintegy szülői szoros viszonyban kell élnünk. — A tanítói hivatal és tiszt lelkiismeretes pontossággal teljesítve, bármely katonai, polgári vagy államhivatalnokai állás mellett kimagaslík, mert nagyobb hasznot az egyház és hazára nem hozhat, több érdemet Isten és emberek előtt magának nem szerezhet, mint magasatos hivatali állásának, fontos és szent kötelességei tudatával bíró tanító. Ennek magyarázása lehetetlen tisztelt pályatársak, hogy ne ápolja és ne gerjessze bennünk hivatalunk szeretetét, becsületét. Ha hivatalunk kellő magaslataira emelkedünk, ne féljünk a nehézségektől, mert tanítványainkban bizonyára meglesz a kellő engedelmesség és előadásunk iránti éber figyelem, a többi szükségesek pedig Isten kegyelméből majd hozzáadtnak nekünk. A fenn elősorolt kellékek megkívántatnak minden tanítótól, hogy tanítványainban előadása iránt éber figyelmet tudjon gerjeszteni és azt fenn is tudja tartani. Figyelmetlen gyermekek között tanítónak lenni, míg testileg a képzelhető legfárasztóbb munka, addig lelkileg, a kellő előmenetel és végeredmény hiányában, a leglesújtóbb körülmény, s mondhatni: csapás. Figyelemhez szoktatott gyermekeket könnyen napokig, sőt hónapokig tanítani, mint figyelmetleneket csak néhány óráig.

Mik után a nagyfontosított tanítói közgyűlésnek megköszönve becses és fészült figyelmét, melylyel meghallgatni sziveskedtek, azon reményben fejezem be felolvasásomat, hogy netáni hiányaimat nem bírói kérlelhetlen kritikával, hanem testvéri szeretettel kijavítva ítélendik meg. Léven mindnyájokat szívesen üdvözölve szeretett kártársuk.

Bava Ferencz,
ktanító.

T A R C S A .

Responsorium.

Keresztről nevezett sz. Jánoshoz. *)

— Márc. 5. —

János — József! derék nemes,

Dicsóit a Krisztus-k a r e s z t;

Keresztes volt szíved, neved:

A menyben is most föltámad.

föltámad.

Fogadd be hő eszései,
Kik utjokat feléd veszik;

* Mutatvány egy imakönyvből, mely a Tertáriusok számára készült.

Hogy a szentől tisztult kebel
Jusson hozzád az égbe fel!

Méltó valál oh szent Öreg! —
Hogy a szűznek fiát öleld;
A szent kisdad kegyelme nőtt:
S el is nyered örökre őt.

Fogadd be stb.

Dicsőség és nagytisztelet
Atya s Fiu Isten neked,
Akként a Szentléleknek is
Legyen most és örökre dies!

Fogadd be stb.

— Latinból. —

I m e t s F. J á k ó.

Az egyetlen leány.

— Beszély Jává Melattitól. —

Hemsteede Leo német fordítása után.

Prokupok Sámuel.

IX. Fejezet.

A plébános középmagaságu férfi volt, barátságos és bizalmat keltő vonásokkal arczán. Miután bocsánatot kért a hosszú várakoztatásért, a látogatás oka után kérdezősködött.

— „Szerencsés valék tegnapelőtt öntől egy levelet kézhez venni D. M. betűk alatt“ — szólt a leány.

— „Ah ugy! nem soká váratott magára a kisasszony. Doornburg ur kényes ügyet bizott, reám ép az imént kellett egy asszonyságot visszautasítanom. Szabad nevét tudnom?“

— „Ha ön megengedi, plébános ur! szeretném nevetem még egy kis ideig titokban tartani.“

— „Hm, nagyon titokteljesen hangzik. Azonban ez mit kívánja. Allott már vizgát?“

— „Igen, a diploma nálam van, sőt ajánló leveleim is vannak azon családoktól, kiknél tanítottam Amsterdamban.“

— „Hol nyerte neveltetését?“

— „Brüsszelben, de vizsgáim végeztével Hollandban tanultam.“

— „Élnek szülői?“

— „Csak atyám él. Egyetlen gyermeke vagyok. Jobb időket éltünk s most is Amsterdamban egy zeneiskolánál van alkalmazva. Hogy őt a zenetanítástól megkímélhessem, elhatároztam állást keresni, mely mindketőnk életfentartását biztosíthatná.“

— „Az itteni állomás nagyon előnyös, még nem ígértük oda senkinek s ha bizonyítványai rendben lesznek akkor ugy hiszem, hogy legtöbb kilátása lehet azt elnyerhetni.“

— „Abban nagyon kétkedem plébános ur! nagy akadály áll utamban s ez saját nevem.“ Zsebkönyvet vett elő s ebből egy névjegyet vonván ki a lelkésznek nyújtá. A Doornburgok czimere állott azon és alatta e szavak:

„Doornburgi M. C. F. baronessa.“

A lelkész vonásain élék bűmlat tükröződött vissza,

— „Ez neve?“ — kérdé a névjegyet szemlélgetve.

— „Igen, tisztelendő ur! soha sem hallotta, hogy Doornburg Albertnek van egy fivére?“

— „De igen; és ön az ő leánya? Különös. Őa tudni fogja kisasszony! hogy Doornburg ur egészen elidegenedett testvérétől, sőt nem is beszél róla soha.“

— „Elég szomorú ez plébános ur!“

— „Ugy van nagyon sajnos! de az ön atyja ura, fivérének sokat köszönhetett s ennek dacára.“ Míg ő mélyen elpirult e szavakra: de csakhamar összeszedve magát így felelt.

— „Senki sincs hiba nélküi, plébános ur! ha azonban az embernek tehetségében állana az elkövetett rosszszat jóvá tenni, atyám mindent elkövetne bizonyára azért. De Albert nagybátyám most is ugy el van telve gyűlölettel, mint évek előtt. Ha nem volna atyám szegény, már régóta mindent megkísérelt volna, hogy kiengesztelődjék. Így azonban mit sem tesz, nehogy azon gyanu alá essék, hogy csak a nyomor kényszeríti és számításból tesz mindent, hogy csak örököse lehessen vagyonának. Albert nagybátyám régebben sok jót tett atyámnak és ha most segélyre szorulunk, annak a körülmények okai. Atyám tehát tekintetben vád alá nem eshetik.“

A lelkész tetszéssel hallgatá a leány védbeszédét.

— „Én mindezt elhiszem, édes gyermekem“ — válaszolt — „de nagybátyja abban a meggyőzésben van, hogy az ön atyja iránti kötelmeit gazdagon teljesítette. Ő különben a legnagyobb becsülésre méltó ember, mert gazdagságát a legjobban feltudja használni. Ez az egész község s a benne lakó szorgalmas munkások neki köszönik jólétüket. Azon intézetet, a hová most tanítóni keresztek, szintén az ő munkája. Nagyon benső viszonyban vagyok vele, azért ismerem az ön atyja — és közte történeteket. Gyakran intetem a kiengesztelődésre, de tekintetben hajthatatlan. Ő dolgozott és ezzel szerzte vagyonát. Az ön atyja kisasszony a nemes család méltóságát vala fenntartandó. Nagybátyja őt oly helyzetbe segítette, a minőbe csak kellett s azért most, hogy atyja segélyre jutott, könnyelműségének tulajdonítja. Készenyen dolgoztam, dolgozék ő is! szokta mondani, ha olykor szóba kerül a dolgoz. Míg szemem könnyekkel teltek meg.“

— „És mit tegyen még atyám? — Minden ember csak azon talentummal munkálkodhatik, melylyel bír, s vajjon atyám nem teszi-e meg köteleességét? Szürkülő fürteivel ott áll a pajkos gyermekek között, hogy tanítás által segítsen szorult helyzetén. Albert nagybátyámnak könnyű beszélői, büszkén nézheti le a szegény bárót, a ki zenetanító és mégis. . .“

— „Nagyon szigorú“ — egészíté ki szeretetteljesen a plébános „s én nem óhajtok semmit annyira, mint a két fivér közötti kiengesztelődést, ezen haragtartás az egyedüli árnyék Doornburg nemes jellemén. Még folytonosan a régi dolgok jutnak eszébe, és sen a vallás, sem az idő nem volt képes am utóviselet kebléből eltávolítani. De beszéljünk az ön helyzetéről kisasszony! Van szándéka itt maradni?“

— „Oh én nagyon szeretném, de hogyan? Saját igaz nevem alatt lehetetlen.“

— „Hol van szállva? Vannak-e itt ismerősei?“

— „Nincs senki?“

— „Klipper kisasszonyt mindjárt elhivatom. O azon hölgy, kiről irtam önnek.“

Csengetett, s a szolgáló megjelent.

— „Anna, hívja ide Klipper kisasszonyt!“

— „Az egylet háza épen átellenben van,“ szolt Margóhoz fordulva. „A kisasszony oltalma alá veendi, de ne mondja meg valódi nevét. Mikor fog elutazni?“

— „Holnap, mert ma már nem érkezhetek haza.“

— „Ezen esetre a kisasszony önnek egy szobát fog fejtajánlani, én azalatt még gondolkodni fogok az ügy felé.“

A kisasszony — mintegy 50 éves lehetett — belépett. A lelkész Margóra mutatva ezt beajánlá, tudtára edva egyszermind a kellő utasításokat.

— „Nagyon jól van piébános ur! megfogom mutatni a kisasszonynak házukat; tessék kisasszony, jöjjön, hogy is hívják, ha szabad kérdezem?“

— „Csak szólítsa „kisasszonynak“ — mondá a lelkész. — „Jobb, hogy ne legyen ismeretes neve Doornburg ur előtt, míg minden el nem lesz rendezve.“

— „Ugy! Nem szoktam ugyan a rámbizottakat kitésegni, de hogyha piébános ur jónak találja én — tessék jönni kisasszony, — én elől fogok menni.“

A ház, hová Margó bevezettetett, még jobb volt a papi laknál; magas, világos ablakkal és oidaslag nagy kerttel. Borostyánok és nyárták zöldelletek egy szép nagy tó körül. Klipper kisasszony felvilágosítá Margót, hogy az asszonyok és leányoknak, kik a gyárban dolgoznak mulató helye ez, megmutogatá a széles ágyásokat, hol mindenkinek külön része volt, melyet mivelni tartozik. Ezután a szobába vezette, egyik kápolnának volt berendezve, a másik varró iskolának, a harmadik téli társalgónak és így tovább.

— „Ezek az én szobáim“ — szolt Klipper kisasszony, midőn az emeletre értek, — „a más kettő pedig az ön számára van kijelölve.“

A szobák pompásak voltak, honnan kilátás nyíltott egész a kastélyig.

— „Mily nagyszerű!“ — kiáltott fel Margó — „mily nagy különbség van e hely és Amsterdam között!“

— „Én is úgy hiszem.“ — mondá Klipper kisasszony — „Alig van kellemesebb e helynél,“ oh milyen kényelmes berendezés. Az ágy készen áll, s ön még ma éjszaka használhatja. De jöjjön szobámba s vegyen egy kis erőt magát, mert még messze van az ebéd ideje.“

Ezután sokat beszélt Margónak jövőendő működése körül. Elmondva, hogy Albert fáradozásainak következtében a munkások között a műveltség bizonyos foka észlelhető. Hogy Albert mindenki által szeretettik, jóllehet nem népszerű, de szíven viseli a munkások javát, azért minden el is követ javukra. „Mintegy 10 év alatt keletkezett mindez — adá hozzá. — Ön eddig csak a nők osztályát látta, de csak nézze meg a férfiak és gyermekekét! Az az Albert ur valódi genie.“

— „És hol lakik ő maga?“ — kérdé Margó.

— „Természetesen a kastélyban.“

— „Egészen egyedül?“

— „Igen, csak két szobát rendezett be maga számára. Magától mindent megvon, csak másoknak adhasson. Nincs megnősülve és így mindent munkásainak szentelhet. Ehhez hasonló gyár nincs a föld kerekiségén.“

— „Ha nincs hon, a kastélyt is megvizsgálhatjuk“ —

— „Mindenesetre, ha étkezünk. Képzelve csak két szolgálóm is van s így önnek nem lesz egyéb teendője, mint csak háromszor hetenként ének órát tartani és még egy pár órán olvasást számlálást s több efféle előadói.

Az ebéd után, mely a fáradt Margónak jól ízlett, Klipper kisasszony feltevé kalapját és felszólítá Margót, hogy menjenek sétálni. Margó örömmel engedelmeskedett. A kigyózdó uton haladtak, míg nem a kastélyhoz érkeztek. A kapu előtt megállottak és Margó körültekintett. A mit itt látott, az nagyon különbözött attól, a mit képzeletében atyjának elbeszélése után magának alkotott. Egy pillanat alatt felmerült képzeletében a kép, midőn a kapu kinyílt s azon ifju anyja vidáman kilovagolt, nem is sejtve, hogy néhány lépéssel tovább a halál várakozkára. Ezen gondolatok lehangolták őt.

— „Mi baja önnek?“ kérdé Klipper kisasszony.

— „Bámulom a szép kilátást“ — volt a rövid válasz.

— „Nemde nagyszerű? Nézzen csak a város felé, arra még pompásabb. Nem látta ott alant a Jakab házánál a rácszatot? Ott esett le Albert ur sógornöje a lóról. Ezenekünk el fogja beszélni ma az öreg Mártha.“

Ezen szavak után meghuzá a csengetyüt. A 70 éves Mártha ajtót nyitott.

— „Azt gondolám, hogy Albert ur jött haza“ morgogá „miért huzzák ely mérgeesen azt a csengetyüt, beakarnak jönni“

— „Ha úgy tetszik Mártha. Itt a kisasszony meg szeretné tekinteni a kastélyt.“

— „Ugy, tán azt gondolja pénzért mutogatják, itt benne nincs semmi látni való! Jóságos ég! Valóban úgy tetszik nekem, mintha a boldogult bárónét látnám magam előtt. Ej, milyen csalékonyok a vén szemek!“

— „Bemehetünk-e?“ kérdé Klipper k. a türelmetlenül.

— „Még egy pillanatig, a kisasszony az ön huga?“

— „Nem, csak a pletános ur ismerőse.“

— „No, akkor bizonyosan egy csésze théat elfogyasztanak velem.“

— „Igen Mártha! habár igaz, hogy arra nem is gondoltunk. Tudtam jól, hogy nem fogunk elutasítani. Tessék belépni kisasszony! Tán nem látott soha ilyen régi kastélyt, hogy úgy megnéz mindent.“

— „Régóta nem láttam ily közel,“ — felelt Margó.

— „Igen, ilyen szép és nagy kastélyt nem is lehet mindenütt találni“ — lelkesült Mártha asszony. — „Mindem úgy van butororva, mint Albert ur atyja számára készítetté, de miután ez Amerikában meghalt, azután a báró urnak adta át, ez azonban mindent eljártzott. De nem beszélék a családi ügyekről, melyek, mint az ifju ur szokta mondani régt elmúltak!“

— „Ha, ha, ha, szép ifju ur!” nevére föl Klipper kisasszony, — „akkor még én is fiatal hölgy vagyok.” — „De kedves gyermekem!” szól most Margóhoz fordulva „ön nem szól semmit?”

— „De mindent megvizsgál” — felele az öreg Mártha — s ez többet ér a haszontalan fecsegésnél. Ha nézgetem a kisasszonyt, mindig a boldogult báróné jut eszembe. Mi lehet ennek oka?”

Margó egy kissé zavarba jött, azután nevetve kérdezé, hogy a báróné is rövid haját viselt?

— „Nem, nem! Minden második napon másképen visel, majd magasan fésülve, majd fürtökkel, majd mind a kettőt. Nem, ha jól megvizsgáljuk önt, nem hasonlít hozzá, az ő haja aransárgás volt, nem ő... sokkal szebb volt” — akará mondani, de hamar észrevéve magát folytatá — „hála Istennek még jó szemeim vannak. Ha fiatalabb embereket látok, kiknek szükségük van szemüvegre mindig hálát adok Istennek.”

— Folyt. köv. —

Kisebb közlemények.

— **Egyleti élet.** A gyergyói rom. kath. tanítóegylet ezen évi február hó 20-án Gyergyószentmiklóson a rom. kath. központi alsó népiskolánál tartotta meg rendes gyűlését.

Jelen voltak: Csikmegye kir. tanfelügyelője tek. Eltes Elek ur egyletünk örökös tiszteletbeli elnöke, a kerületi papság, a tanítók nagy része, Ferenczi István községbíró, Lázár Menyhért alapító tag, Ferenczy György a több községi polgár.

A gyűlést megelőzőleg a tagok csoportokra oszolva, a központi, az alszegi és felszegi alsó népiskolák a gyakorlati tanításokon jelentek meg. Ezek végeztével Boga Báliat alelnök elnöklele alatt a gyűlés a központi iskola egyik termében következőleg folyt le: alelnök a gyűlést melegen üdvözölvén, azt megnyitja, mire főjegyző a mult gyűlés jegyzőkönyvét olvassa fel, mely észrevétel nélkül hitelesítve lön. Ezután a gyakorlati tanítások megbíráslásai következtek. Tanítottak: a központi iskola I. osztályában Székely Dénes a p. betűről, II. osztályban Kristály Antal a hosszumértékről, III. IV. osztályban Novák János a méterrendszer mértékeinek rövidített jelzéseit ismertette; az alszegi iskola I. oszt. ban Hozó Pál a j betűt ismertette, a felszegi iskola I. osztályában Kocsis Lajos beszéd- és értelemgyakorlatokkal foglalkozott. A bírálók a tanításokat, minthogy azok a módszertan és tanítástan követelményeinek megfeleltek, sikerülteknek jelezték. A bírálóak alkalmával több tárgy élénk vitát idézett elő. Így egy osztályban a tanulóknak két csoportra — haladókra és kezdőkre — való felosztása megengedhető-e és czélszerű-e. A gyűlés azt czélszerűtlennek és helytelennek nyilvánította, mert a több csoport a tanító figyelmét megosztja, az időt elveszi és azt eredményezi, hogy a haladók a felsőbb osztályba átmennek, mint a kikre a tanító is több figyelmet fordít, míg a kezdők, ugyanazon osztályban maradnak és így nem

haladnak. A tanulóknak írás alkalmával testartásáról, a padok minőségéről stbbi stbbi helyes megjegyzések tétettek. — A betűk írásának módszertaniag tanítása is élénk megbeszélés tárgya lön. Továbbá a bírálók elismerésüket nyilvánították a szentmiklósi iskolai épületek csinoságát, czélszerű belső berendezését illetőleg.

Majd Boga Báliat alelnök, mint egyletünknek képviselője a II. országos tanítói gyűlésen olvasta fel erről jelentését. A gyűlés a szépen irt jelentést fészult figyelemmel hallgatta s abból meggyőződött arról, hogy képviselőnk a II. orsz. tanítói gyűlésen egyletünk szellemének irányának és a kath. tanítók érdekeinek megfelelőleg tevékeny szerepet vitt. A gyűlés a felolvasott jelentést örvendtes tudomásul vette, jegyzőkönyvíleg elismerését nyilvánította, a jelentést a jegyzőkönyvhöz csatolni határozta.

Ezután Gaál Miklós rtg. Arany János „Pázmány lovagját” szavaltá érzéssel és a szaválás szabályai szerint oly helyesen, hogy a szaválást általános taps és jegyzőkönyvíleg elismerés nyilvánítása követte.

Az önképzőkörök jegyzői olvasták fel jelentéseiket a tanítói önképzőkörök működéséről. A jelentések arról tettek bizonyoságot hogy az egyes iskoláknál alakult tanítói önképzőkörök a nevelés és tanítás mozzanataival, kérdéseivel foglalkozván, jótékony befolyást gyakorolnak a tanítók művelődésére, az eszmének tisztázására.

Végül néhány indítvány tárgyalására, a jövő gyűlés helyének és tárgysorozatának megállapításával a gyűlés d. u. 2 órakor véget ért. Dr. Kelemen Károly, egyf. főjegyző.

Irodalom.

— Előfizetési fölhívás Lasserre Henrik „Lourdes Csoda-Eseményei” című művére. A francia eredetű tizedik kiadása után fordítva. E munka 1883. máj. 31-én jelent meg, azon alkalommal, midőn szentséges atyánk XIII. Leo a lourdesi sz. szűz megjelenésének 25 éves évfordulója emlékére általános jubileumot hirdetett; s csak néhány hó alatt, még ugyanazon évben, már tíz kiadást ért, s a művelt világ majd minden nyelvére vagy lefordított már, vagy most van munka alatt. Lasserre Henrik e műben Musi Victor gróf, a lavauri asztalos, Fontenay kisasszony csodás gyógyulásairól, az algeri plébános kilencedik ájatlótságáról és saját csodás gyógyulásának tanúiról szól. A szerzőnek 14 éves kutatása, hogy öt csodát a valóságnak teljesen megfelelőleg s élethíven írasson le, — eléggé mutatja azt: hogy nem hamarjában összehalmozott történet elbeszélését nyújtja, mely csak futtában vezet át az olvasónak hidegen hagyott keblét az események sima felületén: hanem igyekszik az isteni gondviselésnek a csodát bámulandóan előkészítő egyes eseményeit s a csoda teljes és gyönyörű lélektani összhangját könyvekre fakasztó s a bensőt megrázkódtató iránylyal esetelve, a csodának tulajdonképeni értékét s fenséges szépségét az olvasó elé tárni. Ha valaha mű, az előfizetési felhívásban pártolókat gyűjtve, valódi és benső értékén kívül, egyéb dicsőretnem szorul, ugy nyugodt lelkiismerettel állíthatjuk Lasserre Henriknek e magyar fordításban megjelenendő művét azok élére. A vaskos, már nyom. la alatt lévő körülbelül 600 lapra terjedő, díszesen kiállított mű ára 2 frt, papnövendékeknek 1 frt 50 kr. Gyűjtők tíz példány után egy

Tiszteletpéldány kedvezményében részesülnek. Előfizetések Wozinszky Mór plébánoshoz (Tolnm.) vagy Ronaisz Ferencz s. lelkészhez. Hőgyész (Tolnm.) intézendők.

— Irodalmi jelentés. Van szerencsém tudatni az Urban tisztelendő rokobaimmal, miszerint f. évi márcz. hó elején sajtó alá adom Felsőbb Homiliák az év minden vasárnapjára czimű eredeti dolgozatokat, melylyel azt vélem hazai irodalmunkban igen érezhető hiány pótlására vállalkoztam. Talán fölösleges mondanom, hogy e munka tartalmi és alaki bevérgzettségére, valamint ugyanannak kiállítására minden tőlem tehető erővel törekedtem. Megjelenési határidő: május első napjai. Ara. 2 frt 50 kr. Paprövérdékeknek 1 frt 20 kr. Gyűjtőknek a szokott tiszteletpéldánnyal szolgálók. Megrendelhetők továbbá, régi munkám közül, A TIZ PARANCSELAT és százdunk: A magyar k. egyetem hittudományi kara által kitüntetett munka I. II. kötet ára 4 frt. (vagy 1 $\frac{1}{2}$ int.) MATERIALISMUS, Rationalism us és a Kereszténység. A m. k. egyetem hittudományi kara által jutalommal kitüntetett munka II. kiadás. Ara 2 frt 50 kr. (vagy 8 in.) A VASÁRNAPI Szent Szakaszok Magyarazata II. kiadás ára 1 frt 50 kr. (vagy 5 int.) UNNEPI és Aikalmi sz. Beszéddek II. kiadás, ára 2 frt. (vagy 7 int.) A szállítási költségeket én viselem. Keit, N. Váradon febr. 20. 1883. Dr. Karsch Lollion hittanár.

— Előfizetési felhívás Vörösmarty Mihály összes műveire. Régen érzett hő vágyam van teljesülni, midőn hazafias örömmel jelenthetem Magyarországnak művelt közönségének, hogy Vörösmarty Mihály összes műveit már legközelebb kiadom. A magyar költészet egének örökéi tenyisugarakat osztó üstököse volt a „Hazádnak teremtettjei” írója. De Vörösmarty nem csak korának volt legmagvasabb költője a hármás bérez alján s a négy tojót menten. Alkotásai örökbecsűek maradnak nem csak azért mert átmenetet képeznek a szigoruan vett o klasszicizmusból a modern költészet gazdag mezejére; nem csak azért, mert epikai műveiben, melyek a multat tükrözik, a nemzeti eszmék leghatalmasabb profétajaül tűnik elő, hanem azért is mert forma és lényeg dolgában egyetlen műve sincs a halhatatlannak, melyen meg ne volna a nagy szív, nagy elme igazi zománca. — Vörösmarty, Arany, Petőfi, Tompa — ez a négy név az, melyeket hálával, bannulattal, rajongással követ minden magyar hofis houleany, s a kik a nemzetre való hatásuknál fogva nem halnak meg soha, míg magyar él a földön. Kiadásomban Vörösmarty Mihály összes művei fognak megjelenni, tehát azok is, melyek az utolsó kiadáskor egy pótkötetben ígértettek, de soha meg nem jelentek, melyek a halhatatlan költő halála után, mint kéziratok találtattak s eddig kiadva soha és sehoh nem voltak. A kiadás rendezését az erre legilletékesebb iónk, Gyulai Pál volt szives magára vállalni, nemcsak, hanem ugyan ő fogja az egyes műveket jegyzetekkel kísérni, a mi a kiadásbeeset kétségen kívül emeli fogja. Az egész mű nyolcz kötetben jelen meg és pedig úgy, hogy f. évi május havától kezdve minden két hónapban jelen meg egy kötet. A nyolcz vaskos kötetnek ára: füzve 20 ut pontpás díszkötésben arany metszéssel és vágással 3 frt. Előfizetési árul 5 forint küldendő be, mely összeg az utolsó két kötet szállításiátál levonásba fog hozatni. A szállítás kötetenként bérmenve, utánvétellel fog történni. Hazafias tisztelettel Méhner Vilmos Vörösmarty

Mihály összes műveinek egyedüli kizárólagosan jogostott kiadója.

A napi események köréből.

— Kövessük a jó példát. Nt. Veress István k. ujjfalvi plébános urtól a következő örvendetes tudósítást vettük: A K. Ujjfaluban is létesítendő kiadodóvódára nézti, mi fölött a nyári szünidő alkalmával éppen Főtisztelendőség jelenlétében és élénk részvéte mellett oly érdekes eszmecsére fejlődött vala ki szerény asztalomnál, nemcsak az eszmét terjesztem, hanem már a szöszék ből is a „Köznyelvéletésben” jött ezikket alkalmazottna s vállasügyi minister urtól a Tanfelügyelők által „Piros könyv” czim alatt jött tüzetkének e tárgyra vonatkozó részletét elmondottam, megmagyaráztam, s a tegnap épen gyűlést tartottam az egyházi és községi bizottsági tag urakkal szándékom lévén hogy aláírás utján e czélra most kéregeessünk, de a többség oda szavazott, hogy a kéregetést haiszszuk el ez év nov. havára, s ebbe én is belenyugodtam,*) mindazonáltal én 10 régi véka rozost aláírtam, t. Kovácsi Ur is 10-et, többen a bizottsági tag urak közül 15-öt, és így nem csak az eszme terjesztetik, de a kéregetés is megindítatik s ha élünk, novemberben remélem egy szép öszszegyet sikerülni fog e czélra öszszegyűjthetni, ámbár nehéz az atyafialat adakozásra kapacizálni. Addig is t. Bartha Ignac ügyé z urral s Koncz I. plébános barátunkkal beszélék és felkérem, hogy ígérteket váítsák be, hogy lássák hievim a kéregetés megindítása előtt az adakozásra ösztönző jó példákat.**)

*) Igen helyesen, mert népünk tapasztalás szerint a legesekélyebbet terhet is a legnehezebben viseli el tavasszal, midőn a hosszu tél már megürítette a csőröket és hámbárakat. Szerk.

**) Csak rajta kedves plébános ur! Majd részünkről is megtesztünk minden kielhetőt a nemes ügy érdekében. Szerk.

Előfizetési felhívás a

Magyar Háziasszony

háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orvolyatának hivatalos közlönye, III. évfolyamára. Szerkesztik:

Osizsér Ugróczy Ida, Andrea és Vértess W. József.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt — kr. — Fél évre 3 frt — kr. — Negyed évre 1 frt 50 kr.

Előfizetések a „Magyar Háziasszony” kiadóhivatalához Budapest, Váci-körút 20 sz. intézendők.

A „Magyar Háziasszony” hetilapból mutatványszámokat bérmentre küld a kiadóhivatal mindazoknak, kik eziránt hozzá legczélszerűbben levelező lappal fordulnak.

A „Magyar Háziasszony” kiadó hivatala
Budapesten, Váci-körút 20.

E szaklapnak egyik háztartásból sem szabad hiányozni, miután utmutatásai mellett több száz forintot lehet a háztartásban megtakarítani.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, FÁBIAN SÁNDOR, GIDÓFALVY GERGELY, STRAUBERT ÖDÖN